

FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA FILOZOFIE UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

STUDENTSKÁ FILOZOFICKÁ KONFERENCE

OLEX 2013

PRŮVODCE

---

olex.olomouc@gmail.com

OLEX je financován z grantu

"Neformální logika a teorie argumentace", Studentská grantová soutěž UP, č.p. FF_2013_050.

PÁTEK 11.10.

NOVOVĚK

14:15 – Vyčerpáva vedomie podstatu myslenia? Význam pojmu „cogitare“ u Descarta

Jana Sedláková, UK

14:45 – Dvojí pojetí Newtona: Thomas Reid vs. Joseph Priestley

Eva Peterková, OU

15:15 – Ludwig Wittgenstein mezi roky 1918 a 1929

David Kocourek, UHK

FREESTYLE

16:00 – Scientismus vs. kontinentální filozofie

Jan Chmelíček, MU

16:30 – Filozof a raketa

Marek Vanžura, MU

17:00 – C. G. Jung – „Boží“ psycholog

Jaromír Škoda, UP

17:30 – Pojd'te, pane, budeme si hrát

Tomáš Helmich, MU

SOBOTA 12.10.

ANTIKA

10:00 – Stát, právo a Thrasymachos

Martin Koloušek, UK

10:30 – Prótagorás a poznání

Pavel Javorek, OU

11:00 – Aristotelova teorie pojmu – pokus o položení otázky

Zdeněk Samec, UK

POLITICKÁ FILOZOFIE

11:45 – Hobbes on the State of Nature

Slavko Papić, UP

12:15 – Havlova analýza „post-totalitní“ společnosti a jeho teorie ideologie

Michaela Sikorová, UP

KONTINENTÁLNÍ FILOZOFIE

14:15 – Čas u Husserla a Bergsona

Hynek Kaplan, UHK

14:45 – Patočkův přirozený svět jako filozofický problém

Štěpán Kolářek, UJEP

PROGRAM

15:15 – **Privacy and the Aesthetic Dimension: A Look Back at Marcuse's *One-Dimensional Man***

Andrew Hurry, Hobart and William Smith Colleges, Geneva, NY

ETIKA

16:00 – **Interrupce a hodnota lidského života**

Jiří Kalous, UK

16:30 – **Dopad lidského poznání na zvířata a rostliny**

Kludie Richterová, UK

NOVOVĚK

Vyčerpáva vedomie podstatu myslenia? Význam pojmu „cogitare“ u Descarta

Jana Sedláková, UK

Témou príspevku je predstavenie problematiky určenia významu Descartovho pojmu „cogitare“. V jeho hlavnom obzore stojí spochybnenie tzv. ortodoxného čítania, ktoré stotožňuje pojem myslenia s „byť si vedomý“. Na základe rozboru zmyslového vnímania, emócií a sna, ktoré sú Descartom radené medzi módy myslenia, je poukázané na problémy ortodoxného čítania a na výhody alternatívnych a plauzibilnejších interpretácií, predovšetkým Jamesa Hilla, Petra Glombička a Tomáša Marvana. Pojem vedomia sa ukáže ako príliš komplexný pojem, ktorý skôr ako niečo vysvetľuje, potrebuje sám ozrejmienie.

Dvojí pojetí Newtona: Thomas Reid vs. Joseph Priestley

Eva Peterková, OU

Thomas Reid čelil útoku na své epistemologické princípy ze strany Josepha Priestleyho, jehož fyziologická teorie vibrací byla výrazným směrem materialismu. Argumentaci proti Priestleyho teorii považoval Reid za výzvu, s níž se vypořádával ve svých rukopisech až do konce života. Diskuse mezi těmito dvěma mysliteli tak představuje jeden z velice zajímavých pohledů do dobové a často opomíjené kritiky materialismu. Mým cílem bude představit nejen tuto diskusi, ale také poukázat na skutečnost, že spor vychází z jejich odlišné interpretace pravidel Isaaca Newtona.

Ludwig Wittgenstein mezi roky 1918 a 1929

David Kocourek, UHK

Ve svém příspěvku se pokusím vyjasnit okolnosti, které vedly L. Wittgensteina k návratu k filozofii jedenáct let po dokončení jeho slavného logicko-filozofického pojednání. Je nutné si uvědomit, že tento návrat rozhodně nemohl být neproblematický. V předmluvě k *Tractatu* Wittgenstein uvádí, že platnost svých myšlenek považuje za „nenapadnutelnou a definitivní“ a své problémy za „s konečnou platností vyřešené“. Mým cílem bude ukázat, co bylo na oněch myšlenkách napadnutelného a které problémy zůstaly v *Tractatu* nevyřešené.

FREESTYLE

Scientismus vs. kontinentální filozofie

Jan Chmelíček, MU

Ve svém příspěvku se zaměřím na polemiku mezi v současné době populární scientisticky zaměřenou filozofií a zástupci filozofie kontinentální. Tuto širokou diskuzi zúžím na spor o dva konkrétní pojmy - vědu a realitu. Představím vymezení scientistické filozofie, které těmto pojmům dává úzce definovaný význam, a následně podrobím tento přístup kritice z pohledu filozofů Slavoje Žižka a Petera Sloterdijka. Cílem příspěvku je nejen poukázat na mezery redukcionistického scientistického přístupu, ale i demonstrovat možnost smysluplné diskuze s filozofií kontinentální.

Filozof a raketa

Marek Vanžura, MU

Na případové studii návrhu interiéru kosmického plavidla představím koncepci ztělesněné a rozšířené myslí, tedy koncepci tvrdící, že mysl je formována a utvářena tělem, tedy morfologií apod. Mysl však zároveň není omezena pouze na tělo samotné, ale její součástí mohou být i vnější předměty. Na tomto podkladě pak nabídnu i odpověď na vtíravou otázku, zda může mít filozofie smysl i v dnešní době.

C. G. Jung – „Boží“ psycholog

Jaromír Škoda, UP

V dnešních dnech se můžeme setkat s narůstajícím sporem mezi zastánci C. G. Junga a jeho kritiky. Důsledkem systematického vydávání jeho vědeckého i nevědeckého díla v posledních letech je i nárůst jungiánsky zaměřených a smýšlejících lidí. V naší přednášce se zaměříme na právoplatnost myšlenek C. G. Junga v jeho a naší době. Na *Červené knize* pak představíme neakcentované reálné z Jungova života a jeho životní cíle vzhledem ke stávajícím cílům a snahám moderních „jungiánů“.

Pojďte, pane, budeme si hrát

Tomáš Helmich, MU

Hry jsou zábavné, podmanivé, a zvláště v posledních letech se s nimi setkáváme stále častěji, dokonce i v oblastech, se kterými mají pramálo společného. Jak na hry dnes nahlížíme a jak naše intuice a názory odpovídají současným výzkumům? Co je možné za hru označit, a co nikoli? A jaký je její význam? Cílem příspěvku bude poskytnout základní přehled problematiky a poukázat na to, proč bychom hry měli brát i vážně.

ANTIKA

Stát, právo a Thrasymachos

Martin Koloušek, UK

Thrasymachos v Platónově *Ústavě* přichází se zvláštním výměrem spravedlnosti. Spravedlnost je prý to, co prospívá silnějšímu, co prospívá druhému a vládnoucímu. V mém příspěvku bude tento výrok ukázán ve vztahu k právu a k státu, zejména z hlediska jejich vzniku. Je spravedlnost skutečně právo silnějšího a to, co prospívá vládnoucím? Na pozadí tohoto problému bude představen vztah Platónova Thrasymacha a Sókrata jako protikladných extrémů, které utvářejí dějiny pojmu spravedlnosti a politické filozofie jako takové.

Prótagoras o poznání

Pavel Javorek, OU

Přestože Platónem vykreslený negativní obraz sofistů již není v dnešní době natolik rozšířený, sofisté stále stojí spíše v pozadí odborného zájmu. Tento příspěvek si klade za cíl tuto situaci alespoň zčásti napravit, a to skrze dílo nejstaršího sofisty. Podrobně přestaví a rozebere Prótagorovu nauku o poznání, problémy vycházející z nedostatečných možností překladu ze starořečtiny a pokusí se z dochovaných zlomků a reflexe antických autorů nastínit základy jednotného filozofického systému.

Aristotelova teorie pojmu – pokus o položení otázky

Zdeněk Samec, UK

Aristotelés, který jako první systematicky uvažoval o logické problematice a položil základy tzv. tradiční logiky, jež si podržela svůj význam až do vzniku moderní formální logiky, by svou logiku nemohl vybudovat bez určité teorie pojmu. Ve svém příspěvku se pokusím ukázat nezbytnost nějaké teorie pojmu v Aristotelově logice a položím otázku po povaze pojmů vůbec s ohledem nejen na (problematické!) Aristotelovo stanovisko, ale i na odpovědi některých jiných starších i moderních autorů.

POLITICKÁ FILOZOFIE

Hobbes on the State of Nature

Slavko Papić, UP

Examining Hobbes' view of the state of nature, we will firstly explain his perspective on human nature, because this mostly determines the state of nature. Afterwards we shall portray the state of nature, and then deal with the inevitable ideas which enable the creation of commonwealth: natural right, natural law, and social contract, as seen by Hobbes. In the last part we shall present the final observations, and indicate the ambivalence of Hobbes' position.

Havlova analýza „post-totalitní“ společnosti a jeho teorie ideologie

Michaela Sikorová, UP

Tento příspěvek se bude soustředit na osvětlení pojmu „post-totalitní“, který zavedl Václav Havel v souvislosti s režimem, jenž panoval v komunistickém Československu. Dále pak na základě jeho stěžejních filozoficko-politických esejů ze 70. a 80. let („Dopis Gustávu Husákovi“, „Moc bezmocných“ a „Příběh a totalita“) představíme Havlovu analýzu tehdejší československé společnosti a jeho teorii ideologie, jak se objevuje ve výše zmíněných esejích. V kontextu celého výkladu tak poukážeme nejen na rysy jeho politického myšlení, ale také myšlení filozofického.

KONTINENTÁLNÍ FILOZOFIE

Pojetí času u Bergsona a Husserla

Hynek Kaplan, UHK

Cílem příspěvku je nejprve seznámit posluchače s různými aspekty problému času a poté představit filozofická pojetí v podání Henryho Bergsona a Edmunda Husserla a najít v jejich myšlenkách styčné body i místa, kde se rozcházejí. V případě prvního objasnit jeho kritiku chápání světa jako řetězce příčin a následků a s ním spojený pojem *čistého trvání* (la durée pure). V druhém případě poté nastínit pojmy *protence* a *retence*, *intencionalita* apod. a ukázat, jakou roli hrají v Husserlově filozofii času. Na závěr bude toto pojetí postaveno do kontrastu s lineárním chápáním času a s problémy z něho plynoucími.

Patočkův přirozený svět jako filozofický problém

Štěpán Kolář, UJEP

Příspěvek by měl posluchače uvést do problematiky přirozeného světa, jak ji Patočka traktuje ve své habilitační práci z roku 1936. Vědecký obraz světa je odlišný od světa naší každodenní zkušenosti. Neosobní vědecký svět je považován za pravou realitu, skrze kterou může být teprve odůvodněn svět naší naivní zkušenosti. Patočka se naopak snaží o založení vědeckého světa ve světě naivním a o explikaci konstitutivních struktur tohoto přirozeného, každodenního světa. Příspěvek bude sledovat myšlenkový postup Patočkovy práce.

Privacy and the Aesthetic Dimension: A Look Back at Marcuse's *One-Dimensional Man*

Andrew Hurry, HWS

In 1964 Herbert Marcuse published his seminal work *One-Dimensional Man*, a critique of advanced industrial society. In it, he examined how the “private space [had] been invaded and whittled down” by modern society. In light of the recent revelations by Edward Snowden and the prevalence of social networking, we will look at what this „whittling down” entails and how it affects us today. We will further explore Marcuse's idea of the “aesthetic dimension”, and how it is affected by commodification.

ETIKA

Interrupce a hodnota lidského života

Jiří Kalous, UK

Interrupce v jakékoliv podobě je akt zabití. Abychom ale mohli tento akt jakkoliv hodnotit, musíme nejdříve určit hodnotu toho, co bylo zabito. Je to právě hodnota, kterou zárodku lidského života dáváme, respektive definice, skrze kterou určujeme, zda už se jedná o lidský život, či nikoliv. Tato definice nám pak pomáhá zjistit, zda je, nebo není možné takový čin morálně či jinak odsoudit. Cílem příspěvku je komparace několika takovýchto definic lidského života včetně konsekvencí, které z takovýchto určení plynou.

Rostliny v otázce druhové nadřazenosti

Klaudie Richterová, UK

Minulé století zaznamenalo nárůst zájmu o blaho zvířat; jedním z čelných představitelů tohoto hnutí zůstává filozof Peter Singer. Jeho teorie hovoří o principu rovného zohlednění zájmů zvířat a lidských bytostí, který stojí na předpokládané citlivosti obou těchto druhů. Moderní výzkum však představuje rostliny jako aktivní jedince schopné vzájemné komunikace, systému sebeobrany a vlastního způsobu života vůbec. Je tedy možné, že lidé a zvířata nejsou jediné citlivé bytosti na Zemi. Otázkou je, na koho lze uplatnit princip rovného zohlednění zájmů, abychom se nedopouštěli druhové nadřazenosti.

FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA FILOZOFIE UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI
VE SPOLUPRÁCI S PROJEKTEM MASARYKOVY UNIVERZITY **FILEX**

STUDENTSKÁ FILOZOFICKÁ KONFERENCE

OLEX 2013

„OLOMOUCKÉ EXPO“

OLEX 2013
je financován z grantu
„Neformální logika a teorie argumentace“,
Studentská grantová soutěž UP, č.p. FF_2013_050.